

دانشگاه آزاد اسلامی
واحد نجف آباد

دانشکده هنر، معماری و شهرسازی
گروه معماری

روش تحقیق معماری

Research Methods in Architecture

شهاب کریمی نیا

مهرماه ۹۴

- ۱- مقدمه (کلیات، جایگاه، اهداف، انواع، لزوم انجام و اعتبارسنجی پژوهش علمی)
- ۲- تعاریف اصلی (علم، تئوری، فرضیه) - انواع منابع علمی
- ۳- پژوهش در معماری - انتخاب موضوع - عنوان تحقیق
- ۴- پیشینه تحقیق، ضرورت، اهداف، فرایند، منابع و ارزیابی آن
- ۵- بیان مساله تحقیق - پرسشهای پژوهش - اهداف تحقیق - چهارچوب پژوهش
- ۶- مدل تحلیلی تحقیق - فرضیه ها، انواع، ساختار و ماهیت آنها - مدلها و متغیرها - محدوده و محدودیتهای تحقیق
- ۷- انواع پژوهش از نظر ماهیت و روش انجام
- ۸- انواع روش پژوهش در معماری - رابطه نظریه با روش
- ۹- گردآوری اطلاعات
- ۱۰- آنالیز اطلاعات
- ۱۱- یافته های پژوهش، نتایج و پیشنهادات
- ۱۲- نگارش پروپزال
- ۱۳- نگارش پایان نامه
- ۱۴- نگارش مقالات
- ۱۵- استفاده از نرم افزارهای کتابخانه دیجیتال و آنالیز اطلاعات
- ۱۶- سخنرانی علمی

جلسه هشتم

روش شناسی تحقیق، پژوهشهای کیفی، تفاوتهای پژوهش کمی و کیفی

Research Methodology, Qualitative Researches and their Differences with Quantitative Researches

تعریف روش کیفی:

توصیف کیفی موقعیت‌ها، اتفاقات و خصوصیات گروه‌های کوچک
بکارگیری معانی، مفاهیم، تعریف‌ها، نمادها و توصیف‌ها بجای داده‌های ریاضی و آماری

در برگیرنده سه دسته کلی ←

- تجربیات زیستی
- جامعه و فرهنگ
- زبان و ارتباطات

انواع تحقیق کیفی:

۱- تحقیق تاریخی

هدف دست یابی به دیدگاه روشن از زمان حال بر اساس گذشته استفاده از اسناد و مدارک معتبر نیاز به کمال دقت

جمع آوری اطلاعات، ارزشیابی و بررسی صحت و سقم این اطلاعات

منابع دست اول ← مستقیم در ارتباط با پدیده

منابع دست چندم ← به اتکای منابع دست اول تهیه می شوند اسناد نوشتاری (نامه، یادداشت،...) یا آثار و ابنیه

مراحل: تعریف و محدود کردن مساله - تعریف فرضیه، هدف و سوالات - جمع آوری اطلاعات - ارزشیابی اطلاعات (سندیت مدارک و منابع، ارزشیابی محتوا) - تجزیه تحلیل و نتیجه گیری

ایرادات این روش:

وابستگی به اطلاعات جمع آوری شده توسط دیگران
عدم امکان کنترل شرایط و متغیرهای مزاحم

۲- تحقیق توصیفی

توصیف عینی، واقعی و منظم یک پدیده

صرفاً وصف (نه کشف روابط و همبستگی‌ها یا آزمودن فرضیه‌ها و پیش‌بینی کردن)

مراحل: شناسایی پدیده و جمع‌آوری اطلاعات راجع به آن - شناسایی و بررسی مسائل و شرایط - مقایسه و ارزشیابی وقایع

انواع تحقیق توصیفی از نظر ماهیت ←
 توصیفی محض (صرفاً تصویرسازی و توصیف)
 تحلیلی (تصویرسازی + تشریح و تبیین دلایل)

۳- تحقیق به روش تحلیل گفتگو

تحقیق درباره روابط اجتماعی و فرایندهای مستمر که نظم اجتماعی را تولید می‌کنند با استفاده از معیارهای تجربی تجزیه و تحلیل موقعیت‌کنشها و تفسیر اظهارات مخاطبان در جهت اثر بخشی آنها در ارتباطات زبانی و غیر زبانی

۴- تحلیل گفتمان

بررسی گفتمان و کارکرد یا ساختار جمله‌ها و کشف و توصیف روابط با هدف کل‌گرایی فراتر از گفتگو (کلان می‌نگرد نه فقط به جملات)

۵- تحقیق ژانر

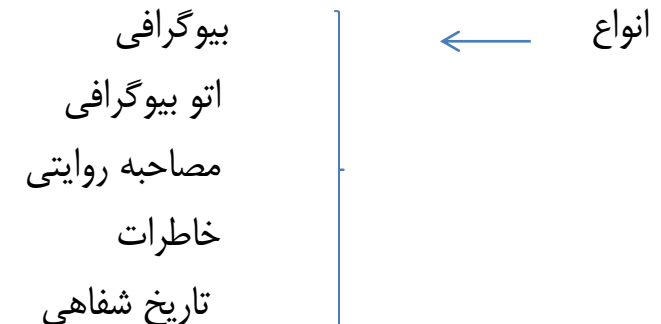
مطالعه الگوها و شبکه‌های ارتباطی که محل ارتباط است
اجزا بزرگتر و مهمتر از ابزارهای گفتگو

۶- تحقیق هرمنوتیکی

نوعی تفسیر و تاویل متن با قدمت تاریخی
تمرکز بر مقصود نویسنده یا معنای نهفته، ناگفته و ناشناخته متن

۷- تحقیق روایتی

بر پایه گفتار و روایتی که از موضوع یا درباره موضوعی بیان می‌شود
توصیف وضعیت زندگی فرد و رابطه آن با موضوع بر پایه گفتگو با فرد، مطالعات، گزارشات جمع‌آوری شده و تجربیات بیان شده
فرد به دیگران

۸- تحقیق قوم‌شناسی

شناخت افراد و گروه‌ها در بافت و زمینه فرهنگی اجتماعی آنها
تعامل اقوام مختلف در سطح ملی

۹- تحقیق پدیده‌شناسی

ترسیم نمودهای واقعیتها و پدیده‌ها (نه وجود آنها) با برداشتهای گوناگون

انتخاب یکی از روشهای کیفی با استفاده از معیارهای زیر:

- ۱- نوع اطلاعات موجود درباره موضوع
- ۲- میزان علاقه محقق به کاوش در مورد موضوع
- ۳- زمینه‌های نظری مطالعه
- ۴- منابع در دسترس درباره موضوع
- ۵- قصد و امکان تعمیم یافته‌ها از نمونه به کل

تفاوت‌های پژوهش کمی و کیفی

پژوهش کیفی (پسا اثبات گرا)	پژوهش کمی (اثبات گرا)
توصیف با کلمات، مفاهیم و تصاویر ذهنی - ذهنی	توصیف با اعداد و شمارش‌ها عینی - ذهنی
داده‌های مفهومی و کلامی - جلوه‌های محیط اجتماعی به عنوان تفسیرهای ساخته شده توسط افراد - تفسیری	مشاهده نمونه‌ها - جمع‌آوری و عرضه داده‌ها بصورت عددی - قابل اندازه‌گیری
مطالعه چند واقعیتی، پیچیده، جدی و عمیق	مطالعه تک واقعیتی، دقیق و با عمق کمتر
فعالیت اجزا در ارتباط با هم کل را می‌سازند - کل بیشتر از اجزا	اجزا معادل کل
محقق خود ابزار اصلی جمع‌آوری و تحلیل اطلاعات، مصاحبه، اسناد	استفاده از پیمایش، ابزار، پرسشنامه، رایانه،
اصالت میدان و محیط تحقیق	تمرکز بر فضاهای آزمایشگاهی
حضور نزدیک محقق در میدان - اطلاعات از زمینه و بستر مطالعات زیاد نیست	رعایت فاصله بین محقق و مورد مطالعه
توسعه نظریه - دست‌یابی به انتزاعات، مفاهیم، فرضیات	آزمون نظریه

* بعضی این دو روش را کاملاً متفاوت و حتی متعارض می‌دانند و بعضی نزدیک و حتی دارای ساختگاه یکسان

تفاوت‌های پژوهش کمی و کیفی

پژوهش کمی (اثبات‌گرا)	پژوهش کیفی (پسا اثبات‌گرا)
اثبات‌گرایی، تجربه‌گرایی منطقی	پدیدارشناسی - درک معنا در تعامل بین افراد و جهان
سوالات: چقدر؟ به چه میزان؟ (مقدار)	سوالات: چه؟ چرا؟ (ماهیت)
علم سخت	علم نرم
مطالعه ادبیات تحقیق در مرحله اولیه	انجام مطالعه ادبیات تحقیق در طول پیشرفت مطالعه یا بعد از آن
حقایق خالی از ارزش و غیر متعصبانه	حقایق متکی بر ارزش و همراه با تعصب و تمایلات انسانی
نظریه علی - استدلال منطقی و قیاسی (روشهای آماری)	نظریه علی و غیر علی - استدلال دیالکتیکی و استقرایی (توسط محقق)
با هدف تعمیم‌پذیری	موارد منحصر به فرد و تابع شرایط زمان و مکان
کنترل محیط و بستر (نتیجه‌مدار)	اصالت شرایط طبیعی بستر (فرایند‌مدار)
اهمیت حجم نمونه آماری	اهمیت غنی و پرمایه بودن اطلاعات نمونه
نمونه بزرگ، تصادفی، نماینده کل	نمونه کوچک، غیر تصادفی، نماینده کل، نظری، هدفمند
آزمایش، تجربه، آمار	تحقیق میدانی، زمینه‌گرایی، طبیعت‌گرایی، قوم‌نگاری، سازنده‌گرایی
خصوصیات تحقیق از قبل تعیین شده - ساختار مشخص	انعطاف‌پذیر، درگیر در فرایند
ساخت معیارها و مقیاس‌ها قبل از جمع‌آوری اطلاعات	ساخت معیارها و مقیاس‌ها در زمان جمع‌آوری اطلاعات

تفاوت‌های پژوهش کمی و کیفی

پژوهش کیفی (پسا اثبات گرا)	پژوهش کمی (اثبات گرا)
تاکید بر اصالت تحقیق	تاکید بر پایایی تحقیق
نگاه به واقعیات اجتماعی	سنجش پدیده‌های عینی
نزدیک	دور
غیر ساختارمند	ساختارمند
تفریدی	عام‌گرایی
فهم، توصیف و کشف	کنترل و پیش‌بینی
محقق با دیدگاه‌های مشارکت‌کنندگان شروع و بر اساس آنها الگو و نظریه را می‌سازد	محقق یک نظریه را آزمون می‌کند
.....
.....
.....
.....

مثال:

بررسی اصول معماری مدرن بعد از جنگ جهانی با هدف تدوین علل اجتماعی، اقتصادی و سیاسی یک سبک معماری؟

بررسی میزان رضایت دانشجویان از عملکرد آموزشی دانشگاه؟

تعیین رابطه بین مقدار مبلغ تشویقی مقالات و تعداد مقالات چاپ شده در دانشگاه؟

مقایسه احساس آسایش حرارتی خانمها و آقایان در یک محیط با شرایط یکسان؟

مقایسه راندمان دانشجویان در کلاس و آتلیه؟

روشهای کیفی

Thank You

